

Skup u Mostaru povodom Dana voda - reagovanje

10 April 2005

Nakon održanog skupa u Mostaru 22.03.05.g. u povodu Svjetskog Dana voda organizacije "Zeleni-Neretva" iz Konjica i Mladi istraživači iz Banjaluke su reagovali sljedećim saopćenjem:

Prema informacijama Igora Palandžića (COOR) postavljenim na portal EkomrežeBiH, Mostar je bio domaćin 22.03.2005. g. "centralne svečanosti povodom obilježavanja Svjetskog dana voda u BiH". Da li je to baš "centralna svečanost" nismo ubjeđeni jer naslov skupa "Radni sastanak - Principi izrade plana upravljanja riječnim bazenom" strogo ga definiše kao stručni skup učesnika iz vlada entiteta i javnih preduzeća iz oblasti upravljanja vodama. Međutim to je najmanje sporno. U pozivu za skup je pobrojano skoro četrdeset pozvanih učesnika uglavnom preduzeća i ustanova iz oba entiteta koji su u krugu zainteresiranih za upravljanje i korištenje voda računajući i strane organizacije sa sjedištem u BiH. Na samom dnu spiska među pozvanim su i NVO-i. Postavlja se pitanje koje su NVO pozvane? Prema našem saznanju NVO iz oblasti životne sredine/okoliša koje su najaktivnije u oblasti zaštite voda i promocije odgovornog upravljanja riječnim slivovima o čemu nisu bile na spisku pozvanih. Po svemu sudeći jedina prisutna NVO je bila COOR iz Sarajeva. Značaj da je COOR na neki način ipak dio sistema upravljanja vodama u BiH (osnovan od djelatnika sarajevskog Instituta za hidrotehniku), voljeli bismo od organizatora skupa dobiti informacije koje su NVO zaista pozvane da prisutvuju skupu.

Tri podteme ovog skupa su u skladu sa osnovnim naslovom - temom skupa. Domaći stručnjaci g. B. Knežević i g. S. Pločević bave se analizom izgradnje institucija i postavkom sistema integralnog upravljanja vodama, a g. Steinman daje pregled osnova koncesije i njen odraz na oblast upravljanja vodama. Veoma je interesantno analizirati temu: "Ekološki i socijalni aspekti plana upravljanja riječnim bazenom" koju je prezentirao uvaženi prof. dr. Branislav Đorđević sa Građevinskog fakulteta iz Beograda i koja u razradi teme znatno odstupa od osnovnog naslova skupa. Na osnovu dostupnog pismenog predloška tema može se zaključiti da bi pravi naslov mogao biti: "Sociološke pouke i opasnosti od neuspjeh projekta (izgradnje visokih brana)". Prof. Đorđević, nesumnjivo godinama inkorporiran u grupu vodoenergetskog lobija pruža učesnicima jedan analitičko-sociološki pogled na postojeće probleme u prihvatanju projekata i vrlo studiozno razrađuje sistem od plana do prezentacije kako da projekat HE na rijekama bude prihvaćen kao "prijateljski". Uzgred se govori o ranijim greškama i na osnovu toga odbojnosti lokalnog stanovništva prema novim projektima. Sistem integralnog projekta sa centralnim ciljem (proizvodnja električne energije) mudro se "razbija" u niz podciljeva u kome je hidroenergetski samo mali segment. Svi ciljevi postaju pozitivni - korisni. Negativnih uticaja skoro da nema. Među sociološke ciljeve najvišeg ranga uvršteno je deset poboljšanja (tako kontraverznih i neistinitih da se čak i nesporno iseljavanje stanovništva naziva poboljšanjem itd. itd.). Uz niz preporuka kako projekat učiniti prihvatljivim navodimo nekoliko primjera:

1. edukovati javnost o sve težim problemima u oblasti voda sa ciljem da shvati da su vodoprivredni sistemi i HE nužnost;
3. da nije dovoljno činiti dobro - potrebno je da oni (valjda se misli na lokalno stanovništvo) za koje se dobro čini budu uvjereni u to.

U dosadašnjim radovima i aktivnostima prof. Đorđevića, od cijelog niza teza u korist izgradnje brana, provlači se jedna konstanta. To je odnos prema otporu NVO a posebno organizacija za životnu sredinu/okoliša koje uvaženi profesor tretira kao "neformalne grupe" (NFG). Posvećujući mnogo prostora radu NFG uz niz konstatacija kako nastaju, kako nastupaju, te kako su im ciljevi kratkoročni prof. Đorđević provlači tezu da NVO-i odrađuju prljave poslove za grupe koje lobiraju izgradnju nuklearnih i termo elektrana ("zeleni" treba da shvate da rade za nuklearni i termo lobi,...), kako je to "etika ljudi koji ne odgovaraju za posljedice svojih uvjerenja - kako je to rigidna etika - populistička, medijski popularna...". Zanimljiva i vrlo neodgovorna tvrdnja za NVO izrečena od osobe takvog naučnog ranga. Niti jedne riječi o stvarnim greškama i posljedicama već izgrađenih brana, o dokazanoj neistini o višenamjenskom korištenju brana, o analizi već izgrađenih brana i formiranih akumulacija, o problemu pitke vode itd. Uvaženi profesor niti ijednog trenutka ne krije da je on "skroz naskroz za brane i blagostanje potopljenih i raseljenih", a naši stručnjaci iz vodoprivrede i energetike pozvali su ga u pomoć da nam pomogne da se projekti HE lakše proguraju kao "prijateljski". Zato i ne čudi da ga je Vlada RS imenovala ni manje ni više nego za predsjednika Stručnog savjeta za reviziju ekološke studije za HES Buk Bijela.

Ovim dopisom želimo da upozorimo na ovakve propuste koji se često dešavaju jer smatramo da NVO-i trebaju da prisustvuju ovakvim skupovima i svojim učesnicima doprinesu pronalaženju kvalitetnih rješenja.